

Гриненко Д. В.
аспірант,
Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ У 50-80-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

Період другої половини ХХ століття позначився особливо стрімким розвитком різноманітних сфер життя суспільства у більшості провідних країн світу. Тенденції повоєнного відродження стали притаманними і Сполученому Королівству Великобританії та Північній Ірландії та особливо яскраво позначилися на освіті цієї держави. Основною передумовою створення сприятливих умов для удосконалення тогочасної шкільної освіти, а також забезпечення можливості її відновлення після закінчення Другої світової війни слід вважати прийняття урядом цієї країни Акту про освіту 1944 року. Цей документ, у першу чергу, торкався необхідності створення офіційної системи освіти, котра буде враховувати потреби жителів кожного регіону, удосконалення менеджменту кожної школи, а також забезпечення її доступності для кожного учня. Крім того, особлива увага приділяється якості процесу навчання, питанню, що виявляється особливо нагальним для, так званих, «незалежних» шкіл [1, с. 296-301]. Вищезгаданий документ вважався достатньо ідеальним, а тому залишався дійсним аж до липня 1988 року, коли починає впроваджуватися Національний курикулум, що відповідає вимогам Закону про освітні реформи того ж року [6, с. 25].

Однак, незважаючи на вищезгадані позитивні зрушення у системі загальної середньої освіти країни, що досліджується, початок розвитку британської іншомовної освіти варто позначити лише кінцем 1950-х років, коли на засіданні Центральної консультативної ради на чолі з Дж. Кроутером на порядку денному постає питання негативного впливу зменшення кількості академічних годин, виділених на вивчення латинської мови, а у деяких випадках навіть виключення цього предмету зі шкільного курикулуму [5, с. 124]. Особливо яскраво ці зміни позначаються на майбутній професійній підготовці лікарів та юристів, котрі не можуть продемонструвати достатньо глибокі знання з латини, через недостатність вивчення цієї мови у школі. Незважаючи на те, що точки зору членів ради щодо вироблення чітких рекомендацій, які зможуть виправити таку ситуацію, розділилися, усі вони погодилися щодо необхідності переосмислення питання лінгвістичної освіти в школі.

Ще одним поштовхом, що посприяв вдосконаленню процесу навчання іноземних мов у британських школах, стала робота Асоціації навчання англійської мови, котра на той час працювала у Лондоні. Саме ця організація наголосила на необхідності зосередження уваги урядовців та педагогів на проблемі мовної політики країни, видавши відповідний документ під назвою «Мовна політика у курикулумі».

Таким чином, у 1960-х роках в Англії, Уельсі та Північній Ірландії можливість вивчення іноземних мов виникає не лише для особливо обдарованих дітей, котрі мають змогу навчатися у гімназіях, а й для школярів звичайних шкіл [4, с. 53]. У цей період актуальним постає й питання забезпечення можливості вибору тієї чи іншої іноземної мови у шкільній програмі з метою зменшення рівня популярності французької мови, котра вважалася єдиною іноземною, яка була актуальною для вивчення. Крім того, 1960-ті роки ХХ століття стають періодом початку впровадження комунікативного підходу до навчання, а також застосування інноваційних технологій. Так у 1963 році був упроваджений Проект навчальних матеріалів для шкільного курикулуму, котрий дав змогу розробити перші аудіовізуальні курси. При цьому починає зароджуватися й необхідність індивідуалізації навчання, коли від учителів вимагається уміння успішно працювати зі школярами з різним рівнем знань та сформованості іншомовних навичок. Деяких змін зазнають і цілі навчання іноземних мов, оскільки значно більший наголос ставиться на формуванні навичок усного мовлення, і зменшується кількість уваги, що приділялася перекладацьким методам навчання учнів та формуванню їх граматичної компетентності [4, с. 63].

У той же час у період 60-х років ХХ століття, як і у більшості незалежних держав, у Великобританії були зроблені спроби націоналізації шкільного курикулуму, що призводить до значного зменшення інтересу учнів до класичних мов, а саме латинської та давньогрецької [2, с. 153]. З історичних причин англійська стає домінуючою мовою в Уельсі та Північній Ірландії, а тому знання будь-якої іноземної перестають бути важливою вимогою для вступу у все більшу кількість вищих навчальних закладів. Крім того, предмет «Іноземна мова» продовжує залишатися необов'язковим для вивчення аж до 1974 року з огляду на бажання британського уряду залишити право кожного середнього навчального закладу самостійно приймати рішення щодо необхідності чи, навпаки, відсутності потреби у навчанні тієї чи іншої іноземної мови [7, с. 12]. Основною причиною для прийняття подібних заходів став низький рівень англомовної компетентності британських учнів. Так у період з 1970-х по 1980-і роки діти демонстрували надто низький рівень знань з рідної мови, а тому питання щодо обов'язкового вивчення іноземної вважалася неактуальним [5, с. 126]. Згідно зі статистичними даними лише 8% учнів мали достатній рівень навиків читання, у той час як у 48% дітей віком семи років вони були майже несформованими [3, с. 38]. Крім того, створення у 1972 році Комісії з питань стандартизації мовної грамотності в англійських школах, ініційоване Маргарет Тетчер, було покликане на поліпшення ситуації з вивчення школярами рідної мови, відкидаючи при цьому нагальну необхідність вивчення іноземної мови як важливого навчального предмету [5, с. 126]. Причиною цьому може слугувати й поразка експериментального проекту під назвою «Французька з восьмирічного віку», котрий полягав у введенні вищезгаданої мови як обов'язкової для дітей молодших класів. Цей проект був запущений ще 1963 року, однак вперше оцінка доцільності його впровадження, створена Національним фондом освітніх досліджень, була опублікована лише

1974 року. Згідно з висновками експертів забезпечення можливості вивчати іноземну мову наймолодшими школярами не мало жодного позитивного впливу на загальний процес їх розвитку, а діти, котрі вивчали французьку у більш ранньому віці, не демонстрували вищий рівень академічних досягнень, аніж ті школярі, котрі почали вивчати її в 11-річному віці. При цьому винятком залишалася Шотландія, де іншомовна освіта характеризувалася особливостями розвитку, властивими лише цій території. Так питання введення іноземної мови у курикулум постає на порядок денний вже у 1960-х роках, коли французька стає обов'язковою для вивчення молодшими школярами.

Крім того, слід зазначити, що незважаючи на те, що Шотландія є частиною Сполученого Королівства, вона завжди відзначалася наявністю власного Міністерства освіти, а тому, очевидним постає те, що іншомовна політика та відповідне законодавство цієї країни дещо відрізнялася від політики британського уряду. Така різниця, перш за все, позначилася на введення предмету «Іноземна мова» як обов'язкового для дітей віком 12-14 років, а також забезпечення можливості його вивчення дітьми 14-18 років у формі факультативних занять [4, с. 53]. Найпопулярнішою знову стає французька мова, і її домінантність, як продемонструвала історія, стала притаманною шотландській іншомовній освіті протягом досить тривалого періоду часу.

Подібні зміни сталися і в інших частинах Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, однак вони відбулися значно пізніше і ознаменувалися прийняттям Національного курикулуму для Англії та Уельсу у 1988 році, а також Курикулуму Північної Ірландії у 1989 році. Згідно з вищезгаданими документами іноземна мова стає обов'язковою для вивчення для дітей віком від 11 до 14 років в Уельсі та від 11 до 16 років в Англії та Північній Ірландії [4, с. 49]. Крім того, важливим документом для розвитку шкільної іншомовної освіти в Уельсі стало прийняття Закону про освіту (1988), згідно з яким обов'язковою вимогою постає навчання дітей валлійській мові.

Таким чином, слід виокремити деякі основні тенденції розвитку іншомовної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії у період з 50-х до 90-х років ХХ століття. Так спільним для всіх частин цієї країни стали подібна структура освіти, а саме поділ на початкову та середню, що значно вплинуло на питання актуальності вивчення іноземної мови школярами того чи іншого віку, відсутність доцільності введення цього предмету у курикулум, розрахований на учнів молодших класів, а також особлива популярність французької мови. Однак при цьому слід зазначити, що розвиток іншомовної освіти у середніх загальноосвітніх закладах Великобританії був не одночасним, зважаючи на особливості територіального розподілу цієї країни.

Список використаної літератури

1. Barnard H. C. A History of English Education: From 1760 / H. C. Barnard. – London: University of London Press Ltd., 1963. – 351 p.
2. Cha Y.-K. The Effect of Global Integration on the Institutionalization of Modern Foreign Languages : a dissertation ... a Doctor of Philosophical Sciences / Cha Y.-K. – Pennsylvania, 1990. – 527 p.

3. Davie R. From Birth to Seven: National Child Development Study / R. Davie, N. Butler, H. Goldstein. – London: Longman, 1972. – 380 p.
4. Foreign Languages Teaching in Schools in Europe. – Directorate-General for Education and Culture, 2001. – 373 p.
5. Hawkins Eric W. Foreign Language Study and Language Awareness / Eric W. Hawkins // Language Awareness. – 1999. – № 3-4. – P. 124-142
6. Huber T. A Cross-Case Study to Compare Significant Relationships between Official and Actual Curriculum and Teaching Approaches for the Study of Literature in British Schools : a dissertation ... a Doctor of Philosophical Sciences. – Stanford, 1988. – 291 p.
7. Profile of Foreign Language Teaching in Schools in Europe – Directorate-General for Education and Culture, 2001. – 31 p.

Данік О.Л.

доцент;

Курина Н.В.

старший викладач,

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ПАТРІОТИЧНА МОТИВАЦІЯ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Формування патріотичних ідеалів, духовних, моральних і культурних зразків як основних регуляторів активізації життєдіяльності студентів – є одним з головніших завдань, які поставила держава перед робітниками освіти, оскільки усі процеси, що відбуваються сьогодні в суспільстві привели до того, що формування світогляду сучасної молоді виявилось в епіцентрі гострих соціально-економічних протиріч, які негативно відбивають на патріотичному вихованні молоді. У сучасних умовах очевидна невідкладність рішення на державному рівні найгостріших проблем системи виховання патріотизму як основи консолідації суспільства і зміцнення держави.

Формування патріотизму – процес, що має лише відносну завершеність на кожному своєму етапі. З віком цей процес лише видозмінюється в тім змісті, що в ньому велику роль починають грати вже сформовані якості, установки, орієнтації людини, а вплив нових життєвих ситуацій, нових ідей неминуче переломлюється через грані вже сформованої особистості .

Зміни у сучасному суспільстві, які свідчать про зростання ролі і значення соціальних і політичних інститутів у досягненні національних інтересів, висунули перед нами якісно нові задачі розвитку країни, успішне рішення яких можливе лише при активізації життєвої позиції і залученні молоді при глибокому осмисленні своєї повноцінної діяльності в інтересах суспільства і держави.

Руйнування колишніх підвалин, невизначеність, відсутність нової, добре продуманої ідеології, яка здатна змінити ситуацію, зокрема в процесі виховання